

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP – 4114-02-03/2013/2014

Warszawa, 24 lutego 2014 r.

Pan
Paweł Szaciłło
p.o. Dyrektor
Centrum Unijnych
Projektów Transportowych

Szanowny Panie Dyrektorze,

W załączeniu przekazuję tekst jednolity wystąpienia pokontrolnego w związku z kontrolą pn. *Działania podmiotów zarządzających realizacją wybranych krajowych programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w zakresie odzyskiwania środków nienależnych, pobranych w nadmiernej wysokości lub wykorzystanych nieprawidłowo przez beneficjentów.*

W wystąpieniu dokonane zostały zmiany zgodnie z treścią uchwały Komisji Rozstrzygającej z dnia 31 stycznia 2014 r.

Informuję, że zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ do zmienionego wystąpienia pokontrolnego nie przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń.

z powołaniem

DYREKTOR
Departament Administracji Publicznej

B Skwarka
dr Bogdan Skwarka

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP – 4114-02-03/2013
I/13/002/KAP

Tekst ujednolicony

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 53 08, F +48 22 444 52 52
kap@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	I/13/002/KAP - Działania podmiotów zarządzających realizacją wybranych krajowych programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w zakresie odzyskiwania środków nienależnych, pobranych w nadmiernej wysokości lub wykorzystanych nieprawidłowo przez beneficjentów.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Wojciech Winkiel, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 85488 z dnia 14 października 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Łukasz Malec, inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr 85489 z dnia 14 października 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (zwane dalej <i>Centrum</i> lub <i>CUPT</i>), ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Paweł Szaciłło, p.o. Dyrektor Centrum Unijnych Projektów Transportowych od dnia 3 kwietnia 2012 r. Wcześniej: Anna Siejda, Dyrektor <i>Centrum</i> od dnia 7 lutego 2008 r., a następnie Pan Przemysław Wróbel, p.o. Dyrektor <i>Centrum</i> od dnia 1 lutego 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 5)
Zakres kontroli	Ocena prawidłowości i rzetelności działań podejmowanych przez <i>Centrum</i> pod kątem: • zgodności z prawem czynności podejmowanych w celu odzyskania środków wykorzystanych przez beneficjentów niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur czy pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości, • zgodności z prawem zgłaszania podmiotów podlegających wykluczeniu z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich do wykazu prowadzonego przez Ministra Finansów, • zapobiegania udzielenia dofinansowania podmiotom wykluczonym z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem funduszy europejskich.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadnia fakt, że *CUPT* w zdecydowanej większości przypadków: zapewniło bieżącą rejestrację spraw dotyczących zwrotów środków w Systemie Informatycznym Monitoringu i Kontroli Finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności (zwanym dalej *KSI SIMIK*), podejmowało przewidziane prawem działania w celu odzyskania nienależnych beneficjentom środków oraz działania w celu niedopuszczenia do udzielenia dofinansowania podmiotom podlegającym wykluczeniu z możliwości otrzymywania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- rejestracji w *KSI SIMIK* danych dot. zwrotu środków w siedmiu przypadkach (na 59 zbadanych – tj. 11,9%) z przekroczeniem terminu określonego w Instrukcji Wykonawczej IP II² (zwana dalej „Instrukcją Wykonawczą”),
- nierzetelnym działaniu polegającym na zwłoce w wystawianiu wezwania oraz upomnienia, tj. w dwóch przypadkach spośród 55 zbadanych – tj. 3,6%,
- niedokonaniu zgłoszenia podmiotu podlegającego wykluczeniu z możliwości otrzymania środków na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich na podstawie art. 207 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ (dalej *ufp*), do rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, co stanowiło niewypełnienie dyspozycji przepisu zawartego w § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie ww. rejestru⁴,
- niezasięgnięciu informacji, na etapie weryfikacji projektu umowy, czy beneficjenci nie podlegają wykluczeniu z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich w 11 przypadkach z 50 zbadanych tj. 22,0%, co stanowiło naruszenie zasad określonych w *Instrukcji Wykonawczej*.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej II, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) z 20 września 2013 r.: 8.8 Procedura odzyskiwania kwot na podstawie art.207 *ufp*, „dane są wprowadzane do Rejestru obciążeń na projekcie w *KSI*, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od wystąpienia zdarzeń”. Powyższy zapis znajduje również odzwierciedlenie w Wytycznych w zakresie sposobu korygowania wydatków nieprawidłowo poniesionych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, 7.3 Podrozdział 3 – Rejestr kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych, pkt. 3 (Katalog wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego).

³ Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z 23 czerwca 2010 r. w sprawie rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich (zwane dalej *rozporządzeniem rpw*), Dz. U. Nr 125, poz. 846.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania *CUPT* w celu odzyskania środków wykorzystanych przez beneficjentów niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur czy pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Centrum Unijnych Projektów Transportowych na podstawie Porozumienia zawartego 6 listopada 2007 r. z Ministrem Transportu, jako Instytucją Pośredniczącą (*IP*)⁵, pełniło funkcję Instytucji Pośredniczącej II (*IP II*), w zakresie powierzonej Centrum części zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach Priorytetów – VI „Drogowa i lotnicza sieć TEN-T”, VII „Transport przyjazny środowisku” oraz VIII „Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ). Wykonanie tych zadań, zgodnie z celami określonymi w PO IiŚ i mającymi zastosowanie zasadami krajowymi i wspólnotowymi w szczególności w zakresie kwalifikowania wydatków, ochrony środowiska naturalnego, konkurencji, pomocy publicznej i zamówień publicznych, według wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego realizowane było przez Centrum w oparciu o zatwierdzoną przez Instytucję Pośredniczącą Instrukcję Wykonawczą Instytucji Pośredniczącej II.

W oparciu o powyższe porozumienie *CUPT* jako *IP II* zostało zobowiązane m.in. do: zawierania umów z beneficjentami o dofinansowanie projektu, odzyskiwania kwot, o których mowa w art. 207, w tym wydawania w pierwszej instancji decyzji o zwrocie środków na podstawie przepisów *ufp*. *IP II* zobowiązana została także do prowadzenia rejestru obciążeń na projekcie zawierającego w szczególności zestawienie kwot odzyskanych, pozostających do odzyskania oraz wycofanych wraz ze wskazaniem dłużnika, zgodnie z zasadami określonymi przez IZ, tj.: zapewnienia bieżącego wprowadzania danych do systemów informatycznych oraz jest odpowiedzialna za zgodność wprowadzanych danych z dokumentami źródłowymi.

(dowód: akta kontroli str. 5)

W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2013 r. *CUPT*, w ramach programu operacyjnego, dla którego pełniło funkcję *IP II*, zawarło z 91⁶ beneficjentami 224 umów (projektów) na łączną kwotę 112 386 481,4 tys. zł. Konieczność zwrotu środków wystąpiła wobec 23 beneficjentów⁷ w 59 sprawach (przypadkach). Kwota podlegająca odzyskaniu na koniec poszczególnych okresów objętych kontrolą (po uwzględnieniu kwot nieodzyskanych w poprzednich okresach), wynosiła wg stanu na:

- 31 grudnia 2010 r. 6 277,4 tys. zł, w całości środki stanowiące wkład UE,
- 31 grudnia 2011 r. 429,2 tys. zł, w całości środki stanowiące wkład UE,
- 31 grudnia 2012 r. 26 174,3 tys. zł, w całości środki stanowiące wkład UE,
- 30 września 2013 r. 11 937,3 tys. zł, w tym środki stanowiące wkład UE 11 834,4 tys. zł.

⁵ Działając na podstawie porozumienia zawartego dnia 11 kwietnia 2007 r. pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego a Ministrem Transportu.

⁶ W podziale na poszczególne priorytety w programie operacyjnym wzięło udział 139 beneficjentów.

⁷ Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły spraw, w ramach których wezwanie do zwrotu środków wystawiło *CUPT* w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 września 2013 r.

W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2013 r. *CUPT*, na podstawie art. 207 ust. 8 pkt 1 *ufp*, wysłało do 21 beneficjentów 55 wezwań do zwrotu środków na łączną kwotę 47 037,4 tys. zł. Do końca września 2013 r. zwrócono środki w łącznej kwocie 25 412,9 tys. zł (54,0%), na podstawie 43 wezwań. W tym okresie *CUPT* wydało siedem decyzji (w tym sześć prawomocnych) na podstawie art. 207 ust. 9 *ufp* na łączną kwotę 10 342,8 tys. zł (z czego do 30 września 2013 r. zwrócono 3 704,6 tys. zł z czterech decyzji). *Centrum* do dnia zakończenia kontroli nie wystawiało tytułów wykonawczych.

(dowód: akta kontroli str. 216 – 221)

1.1 Rejestrowanie spraw w rejestrze KSI SIMIK.

Zgodnie z treścią zapisów wytycznych w zakresie sposobu korygowania wydatków nieprawidłowo poniesionych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, 7.3 Podrozdział 3 – Rejestr kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych, pkt. 3: dane są wprowadzane do Rejestru obciążeń na projekcie w KSI, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od wystąpienia zdarzeń. Powyższy zapis znajduje również odzwierciedlenie w *Instrukcji Wykonawczej*: 8.8 Procedura odzyskiwania kwot na podstawie art. 207 *ufp* (pkt.29 *Instrukcji*). Jednocześnie procedury 18.6 *Instrukcji Wykonawczej* stanowią, że: „CUPT zapewnia, że dane wprowadzane do KSI (SIMIK 07-13) są zgodne z dokumentami źródłowymi, odpowiada za jakość danych wprowadzonych zgodnie ze swoją właściwością. Dane powinny być wprowadzane do KSI (SIMIK 07-13) nie później niż w ciągu 5 dni roboczych od zaistnienia zdarzenia”.

Szczegółowe badanie prawidłowości działań podejmowanych przez *CUPT* w celu niezwłocznego zarejestrowania spraw dot. odzyskania środków nienależnych podlegających zwrotowi przez beneficjentów przeprowadzono na dokumentacji dotyczącej wszystkich 59 spraw (obejmujących 390 pozycji), zarejestrowanych w rejestrze KSI SIMIK w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2013 r. Badanie wykazało, że z wyjątkiem siedmiu przypadków opisanych w niniejszym punkcie wystąpienia pokontrolnego w części dotyczącej stwierdzonych nieprawidłowości, sprawy zostały zarejestrowane w KSI SIMIK niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności uzasadniającej zwrot środków. Dane dotyczące poszczególnych spraw ujęto w KSI SIMIK poprawnie, zgodnie z dokumentacją źródłową.

(dowód: akta kontroli str. 202 – 215)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że w siedmiu przypadkach dotyczących sześciu beneficjentów *CUPT* wprowadziło dane z naruszeniem zasad określonych w *Instrukcji Wykonawczej*. I tak w przypadku (zaistnienie okoliczności uzasadniającej wpis do rejestru obciążeń w związku z wystawieniem wezwania lub decyzji do zwrotu) projektów dotyczących:

- 1) umowy z 31 grudnia 2009 r. z Międzynarodowym Portem Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków - Balice⁸ zaistnienie okoliczności uzasadniającej wpis do

⁸ Umowa nr POIS.08.04.00-00-003/09 na realizację projektu pt. „Rozbudowa systemów bezpieczeństwa MPL Kraków w związku z rozwojem infrastruktury”. Koszt projektu – 15 538 404,60 zł. Dofinansowanie UE – 10 768 986,96 zł. Wymagana kwota do zwrotu – 5 892,74 zł.

rejestru obciążeń⁹ wystąpiło 16 grudnia 2011 r., a zarejestrowanie sprawy w KSI SIMIK nastąpiło 29 czerwca 2012 r. tj. po 181 dniach;

- 2) umowa z 27 maja 2010 r. z Portem Lotniczym Szczecin – Goleniów¹⁰. Data uprawomocnienia się decyzji po zakończeniu procesu odwoławczego 19 grudnia 2012 r., rejestracja w KSI SIMIK w dniu 24 kwietnia 2013 r. tj. po 125 dniach;
- 3) umowa z dnia 13 sierpnia 2010 r. z Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym w Krakowie¹¹. Wystawienie decyzji o zwrocie – 7 marca 2013 r. – rejestracja w KSI SIMIK – 9 kwietnia 2013 r. tj. po upływie 32 dni;
- 4) umowa z 15 grudnia 2011 r. z Krakowem – miastem na prawach powiatu¹² - zaistnienie okoliczności uzasadniającej wpis do rejestru obciążeń (informacja od Beneficjenta¹³) – 5 czerwca 2012 r., a zarejestrowanie sprawy w KSI SIMIK nastąpiło 3 czerwca 2013 r., tj. po 363 dniach;

oraz w przypadku rejestracji odzyskania środków:

- 5) umowa z 31 marca 2010 r. z Portem Lotniczym w Gdańsku¹⁴ zaistnienie okoliczności¹⁵ wystąpiło 17 lipca 2012 r. w dniu dokonania zwrotu nadpłaconej refundacji, a rejestracji sprawy w KSI SIMIK dokonano 26 września 2012 r., tj. po 40 dniach;
- 6) umowa z 31 grudnia 2009 r. z Międzynarodowym Portem Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków Balice¹⁶. Data dokonania zwrotu – 23 listopada 2011 r., a rejestracja sprawy w KSI SIMIK – 23 grudnia 2011 r. tj. po 30 dniach od dokonania zwrotu;
- 7) umowa z 1 czerwca 2010 r. z PKP Polskie Linie Kolejowe¹⁷. Zwrot środków wynikających z wezwania nastąpił w dniach 8 i 9 kwietnia 2013 r., a rejestracja w KSI SIMIK nastąpiła 13 maja 2013 r. tj. po 34 dniach.

(dowód: akta kontroli str. 6 – 201)

W odniesieniu do ww. projektów Dyrektor CUPT wyjaśnił, że:

- w wypadku pkt 1 i 6 – „opóźnienie rejestracji spraw na rejestrze obciążeń projektów wynikało z faktu, iż na przełomie roku 2011 i 2012 nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej CUPT, która miała wpływ na zmiany kadrowe, w tym zmiany osób odpowiedzialnych za poszczególne projekty. W związku

⁹ Niepodpisana informacja pokontrolna z 5 października 2011 r., po odwołaniach beneficjenta – wystawienie wezwania w dniu 16 grudnia 2011 r.

¹⁰ Umowa nr POIS.08.04.00-00-012/09-00 na realizację projektu pt. „Modernizacja systemu kontroli bagażu EDS oraz przenośników taśmowych terminalu PL Szczecin – Goleniów”. Koszt projektu – 5 818 101,72 zł, w tym dofinansowanie UE – 2 933 989,99 zł. Kwota wymagana do zwrotu – 822 287,66 zł.

¹¹ Umowa nr POIS.07.03.00-00-001/09-00 na realizację projektu pt. „Zintegrowany transport publiczny w aglomeracji krakowskiej – etap II”. Koszt projektu – 429 401 201,37 zł, w tym dofinansowanie UE – 217 405 018,50 zł. Kwota wymagana do zwrotu – 2 393 954,34 zł.

¹² Umowa nr POIS.07.03.00-00-004/10 na realizację projektu pt. „Budowa linii tramwajowej łączącej ul. Brożka oraz Kampus UJ wraz z systemem sterowania ruchem i nadzoru”. Koszt projektu 182 856 953,76 zł. Dofinansowanie UE – 52 372 199,58 zł. Wymagana kwota do zwrotu – 4,99 zł.

¹³ Pismo Beneficjenta z 5 czerwca 2012 r. o stwierdzeniu nieprawidłowości w ramach rozliczonych wydatków we wniosku o płatność.

¹⁴ Umowa nr POIS.08.04.00-00-011/09 na realizację projektu pt. „Budowa drogi patrolowo – technicznej (etap II) w Porcie Lotniczym w Gdańsku”. Koszt projektu – 3 990 837,07 zł. Dofinansowanie UE – 2 740 128,85 zł. Kwota wymagana do zwrotu – 258 336,39 zł.

¹⁵ Beneficjent otrzymał refundację wydatków w kategorii ograniczonej limitami w wyższej kwocie niż dopuszczalna – różnica podlegała zwrotowi – decyzja nr 2/2012 z 2 lipca 2012 r.

¹⁶ Umowa nr POIS.08.04.00-00-006/09-00 na realizację projektu pt. „Wzrost bezpieczeństwa pożarowego MPL Kraków – Balice przez modernizację infrastruktury i zakup sprzętu”. Koszt projektu – 6 995 763,38 zł, w tym dofinansowanie UE – 5 664 459,55 zł. Kwota wymagana do zwrotu – 76 429,97 zł;

¹⁷ Umowa nr POIS.07.01.00-00-009/09-00 na realizację projektu pt. „Modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa – Gdynia – obszar LCS Ciechanów”. Koszt projektu – 2 371 503 416,00 zł, w tym dofinansowanie UE – 1 273 477 895,20 zł. Kwota wymagana do zwrotu – 3 879 455,63 zł.

z przenoszeniem projektów pomiędzy wydziałami następowało także przekazywanie dokumentacji co również opóźniło poszczególne procesy. Jednocześnie uzupełnienie KSI SIMIK było możliwe dopiero po wprowadzeniu zaakceptowanego wniosku o płatność, w ramach którego dokonano potrącenia.”;

- w wypadku pkt 2 – „w zakresie rejestracji sprawy w KSI informuję, że Beneficjent dokonał ostatniego zwrotu w dniu 26.03.2013 r. Wymagane dane zostały wprowadzone do Rejestru Obciążeń na Projekcie w KSI SIMIK w dniu 24.04.2013 r. z opóźnieniem. Powyższa sytuacja wynikała ze skumulowania pilnych prac dotyczących m.in. zatwierdzania wniosków o płatność końcową.”
- w wypadku pkt 3 – „Beneficjent dokonał zwrotu niepełnej kwoty należności głównej (błędne naliczenie wysokości wymaganych odsetek od kwoty głównej), w związku z tym konieczne było uruchomienie procedury związanej z wydaniem postanowienia o zaliczeniu wpłaty na poczet nieopodatkowanych należności budżetu państwa. Z uwagi na konieczność podziału należności głównej i odpowiedniego przypisania właściwych kwoty naliczonych i wpłaconych odsetek, po uzgodnieniach z Wydziałem Analiz Finansowych i Płatności oraz Instytucją Zarządzającą, dnia 9 kwietnia 2013 r. ustalono techniczne rozwiązania do wprowadzenia środków odzyskanych do Rpo”.
- w wypadku pkt 4 – „po weryfikacji dokumentacji, w dniu 13 lipca 2012 r. Departament Projektowy przekazał notatkę o konieczności wezwania do zwrotu lub wyrażenia zgody na potrącenie kolejnej płatności do Departamentu Ekonomiczno – Finansowego (DE). Wezwanie zostało sporządzone z dniem 6 sierpnia 2012 r. a Beneficjent dokonał zwrotu dnia 27 sierpnia 2012 r. Dane omyłkowo nie zostały wprowadzone do systemu w wymaganym terminie, natomiast w momencie sporządzania planu budżetowego i potwierdzania wartości wypłaconych środków dla projektu względem zatwierdzonego dofinansowania w projekcie (w oparciu o zatwierdzone wnioski o płatność), zauważono różnicę na kwotę przedmiotowego zwrotu i niezwłocznie dokonano jej rejestracji w systemie.”;
- w wypadku pkt 5 – „na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową zmniejszeniu uległy wydatki kwalifikowane gdyż zgodnie z § 21 ust. 6a umowy o dofinansowanie w przypadku, gdy Beneficjent otrzymał refundację wydatków w kategorii ograniczonej limitami w wyższej kwocie niż dopuszczalna zgodnie z nowo obliczonymi limitami, różnica podlega zwrotowi bez odsetek w terminie i na zasadach określonych przez Instytucję Wdrażającą. Data rejestracji nastąpiła w momencie przygotowywania dokumentacji rozliczającej projekt”.
- w wypadku pkt 7 – „opóźnienie w rejestracji sprawy w Rpo wynikało z faktu, iż następowało wraz z wprowadzaniem do KSI korekt wniosków o płatność w których dokonano pomniejszenia wydatków kwalifikowanych o kwoty podlegające zwrotowi (tj. po zatwierdzeniu korekt informacji dla beneficjenta o wyniku weryfikacji wniosku o płatność)”.

Ponadto Dyrektor CUPT poinformował, że „w zakresie działań jakie podejmie CUPT w celu wyeliminowania opóźnień w rejestracji danych na ROP Naczelnicy

poszczególnych wydziałów w Departamentach Projektowych zostali zobowiązani do bieżącego monitoringu wprowadzania danych na ROP, tak aby terminy wprowadzania danych do Rejestru obciążeń na projekcie w KSI wynikające z Wytycznych w zakresie sposobu korygowania wydatków nieprawidłowo poniesionych w ramach POLiŚ 2007-2013 były w przyszłości dotrzymywane. Dodatkowo, rozważone zostanie wprowadzenie odpowiedniego modułu do LSI, dzięki któremu będzie można monitorować terminowość wprowadzania danych na ROP."

(dowód: akta kontroli str. 236 – 239, 240 – 315, 420 – 421, 422 – 463)

Zdaniem NIK, bieżące rejestrowanie informacji w KSI SIMIK zapewnia jego aktualność i służy lepszemu jego wykorzystaniu w zarządzaniu realizacją programów współfinansowanych ze środków UE.

1.2 Realizacja procedur odzyskiwania środków.

Zwrotowi przez beneficjenta podlegają środki określone w art. 207 ust. 1 *ufp*, tj. wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 *ufp*, oraz pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Zgodnie z art. 207 ust. 8 *ufp* instytucja, która podpisała umowę z beneficjentem, w przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa powyżej, wzywa do zwrotu środków lub wyrażenia zgody na pomniejszenie kolejnych płatności, w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Po bezskutecznym upływie tego terminu, organy pełniące funkcję instytucji zarządzającej lub instytucji pośredniczącej, na podstawie art. 207 ust. 9 *ufp* wydają decyzję o zwrocie środków. W decyzji określa się kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, oraz sposób zwrotu środków. Po bezskutecznym upływie terminu określonego w decyzji zgodnie z art. 5 § 1 pkt 1 ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹⁸ uprawnionym do żądania wykonania w drodze egzekucji administracyjnej w odniesieniu do obowiązków wynikających z decyzji jest właściwy organ I instancji (jest to m.in. instytucja wdrażająca). Egzekucja administracyjna może być wszczęta, jeżeli wierzyciel, po upływie terminu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku, przesłał mu pisemne upomnienie, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego.

Szczegółowe badanie prawidłowości działań CUPT w zakresie informowania i wzywania do zwrotu środków przeprowadzono na próbie 55 umów zarejestrowanych w KSI SIMIK od 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2013 r. Badanie wykazało, że za wyjątkiem dwóch przypadków, opisanych w niniejszym punkcie wystąpienia pokontrolnego w części dotyczącej stwierdzonych nieprawidłowości, czynności w celu odzyskania środków były podejmowane rzetelnie (tj. niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności uzasadniających ich podjęcie) oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

(dowód: akta kontroli str. 207 – 215)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że czynności podjęte w celu odzyskania środków w stosunku do

¹⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 1015 ze zm.

jednego beneficjenta (dwa przypadki) na kwotę wymaganą do zwrotu – 822 287,66 zł nie zostały dokonane niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności uzasadniającej zwrot (wezwanie do zwrotu środków) lub niezwłocznie po bezskutecznym upływie terminu wynikającego z prawomocnej decyzji o zwrocie środków (upomnienie). I tak:

- 1) umowa z dnia 27 maja 2010 r. z Portem Lotniczym Szczecin – Goleniów¹⁹. Data przekazania do DE wniosku o wszczęcie procedury odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych – 5 stycznia 2012 r. a wystawienie wezwania – 6 lutego 2012 r. tj. po 31 dniach.
- 2) umowa j.w. uprawomocnienie decyzji – 19 grudnia 2012 r. Wystawienie upomnienia - 6 lutego 2013 r. tj. po – 59 dniach.

(dowód: akta kontroli str. 47 – 67)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora CUPT, wynika, że:

- w wypadku pkt 1 – 31 dniowy okres wystawiania wezwania wynikał z opracowywania i uzgadniania przez DE wzorów wezwań do zwrotu środków przez Beneficjentów w związku ze zmianą rozporządzenia MF w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa;
- w wypadku pkt 2 – „w zakresie terminu skierowania do Beneficjenta upomnienia wyjaśniam, że CUPT podejmowało czynności mające na celu ustalenie daty uzyskania przez decyzję waloru ostateczności, faktu czy Beneficjent nie złożył skutecznie skargi administracyjnej oraz ewentualnego wstrzymania wykonania decyzji w trybie art. 61 § 2 pkt 1 bądź art. 61 § 3 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Ponadto, Beneficjent – pomimo złej kondycji finansowej – przez cały ten okres współpracował z CUPT i czynił starania, by dobrowolny zwrot należności doszedł do skutku.”

Ponadto, Dyrektor CUPT poinformował, że „pracownicy CUPT dopełniają wszelkich starań, aby wszelkie dokumenty były wystawiane niezwłocznie po zebraniu wszelkich niezbędnych danych i przy uwzględnieniu zmian odnoszących się do zmieniających się przepisów prawa co nierzadko wymaga uzyskania opinii prawnej. Wezwania wystawiane są bezzwłocznie z uwzględnieniem obciążenia bieżącymi zadaniami pracowników (wystawianie Wezwań do zwrotu środków przez Beneficjentów jest jedną z wielu czynności, które mają w zakresie obowiązków pracownicy Centrum”.

(dowód: akta kontroli str. 222 – 224, 225 – 235, 316 – 317, 318 – 419, 464 – 465)
NIK zwraca uwagę, że długotrwały proces wzywania do zwrotu środków oraz wystawienia upomnienia prowadzi do nieuzasadnionego wydłużania procesu odzyskiwania środków publicznych.

Osobami odpowiedzialnymi za powyższe nieprawidłowości są pracownicy prowadzący sprawy merytorycznie, naczelnicy wydziałów projektowych oraz Kierownik Wydziału Analiz Finansowych i Płatności.

¹⁹ Umowa nr POIS.08.04.00-00-012/09-00 na realizację projektu pt. „Modernizacja systemu kontroli bagażu EDS oraz przenośników taśmowych terminalu PL Szczecin – Goleniów”. Koszt projektu – 5 676 660,00 zł, w tym maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych – 4 653 000,00 zł; Kwota wymagana do zwrotu – 822 287,66 zł;

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zakresie rejestrowania informacji w KSI SIMIK oraz prawidłowości działań podejmowanych w celu odzyskania należnych kwot.

2. Zgłaszanie przez CUPT podmiotów podlegających wykluczeniu z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z art. 207 ust. 1 *ufp* w przypadku gdy środki przeznaczone na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich są: wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 *ufp* lub pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości – podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu. Beneficjent zostaje wykluczony z możliwości otrzymania środków, o których mowa w ust. 1, jeżeli nie zwrócił środków w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu (art. 207 ust. 4 pkt 3 *ufp*).

W myśl art. 207 ust. 7 *ufp* sankcji wykluczenia z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich nie stosuje się m.in. do podmiotów, które na podstawie odrębnych przepisów realizują zadania interesu publicznego, jeżeli spowoduje to niemożność wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części.

Minister Finansów zgodnie z art. 210 ust.1 *ufp* prowadzi rejestr podmiotów wykluczonych na podstawie art. 207 tej ustawy. W § 3 *rozporządzenia rpw* określono m.in. sposób i tryb zgłaszania podmiotów wykluczonych do rejestru, w § 6 określono dane jakie informacje powinno zawierać zgłoszenie.

Ustalone
nieprawidłowości

W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek, w którym wydana decyzja²⁰ stała się prawomocna, a beneficjent nie dokonał zwrotu środków w terminie 14 dni od jej uprawomocnienia. Ustalono, że Port Lotniczy Szczecin – Goleniów sp. z o.o. nie wywiązał się z obowiązku nałożonego wydaną przez CUPT decyzją określającą kwotę do zwrotu (Nr 2/2012 z 2 lipca 2012 r. – na kwotę 822 287,66 zł). W wyniku odwołania od decyzji do Ministra Rozwoju Regionalnego, a następnie utrzymania przez MRR zaskarżonej decyzji w mocy – stała się ona ostateczna 19 grudnia 2012 r. Kontrola wykazała, że CUPT, po bezskutecznym upływie terminu na zwrócenie środków finansowych przez beneficjenta, nie podjął działań, o których mowa w § 3 ust. 3 *rpw*, tj. nie sporządził wniosku do Ministra Finansów zawierającego zgłoszenie beneficjenta do Rejestru podmiotów wykluczonych. W wyniku niezgłoszenia beneficjenta do *rejestru rpw* nie został on wykluczony na podstawie art. 207 ust. 4 pkt 3 *ufp* z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str.484 - 520)

²⁰ Dotycząca beneficjenta nie będącego państwową jednostką budżetową lub jednostką samorządu terytorialnego.

Dyrektor CUPT w wyjaśnieniach podał m. in., że: [...] CUPT w przypadku stwierdzenia przesłanki z art. 207 ust. 4 ufp jest zobowiązany do zgłoszenia danego Beneficjenta do rejestru podmiotów wykluczonych. W związku z brzmieniem art. 207 ust. 7 [...] oraz zgodnie z zapisami Instrukcji Wykonawczej (Procedura 8.13), CUPT zwrócił się pismem znak CUPT/DK/KN/063/13/2/JT/13 z dnia 4 marca 2013 r. do Instytucji Pośredniczącej o opinię z prośbą o potwierdzenie, że wykluczenie Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów (który został uznany przez CUPT za podmiot realizujący zadania interesu publicznego) nie spowoduje niemożności wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części. Instytucja Pośrednicząca pismem znak DF7TSz-0831-5(24)/13 z dnia 10 maja 2013r. stwierdziła, że Beneficjenta nie należy wykluczać z możliwości ubiegania się o środki europejskie. [...] CUPT uznał, przyjmując argumenty wskazane w piśmie Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 10.05.2013r, iż wykluczenie Beneficjenta mogłoby spowodować uniemożliwienie mu uzyskanie dofinansowania w obecnej perspektywie (dotyczy projektu pn. „Montaż systemu naziemnego oznakowania nawigacyjnego CAT II na lotnisku Szczecin Goleniów”, który znajduje się na liście rezerwowej działania 8.4 POIiŚ) jak i z programów regionalnych w przyszłej perspektywie finansowej, a co za tym idzie niemożność wdrożenia zaplanowanych działań inwestycyjnych. [...] CUPT uznał, iż PL Szczecin – Goleniów jest beneficjentem realizującym zadania interesu publicznego, gdyż znajduje się w wykazie spółek będących założycielem lub właścicielem ponadlokalnego lotniska użytku publicznego i jest wpisany do Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wykazu spółek będących założycielami lub właścicielami ponadlokalnego lotniska użytku publicznego lub nim zarządzających (Dz. U. z 2012 poz. 1103). Ponadto, przyjęto argumenty wskazane w piśmie Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 10.05.2013r, iż Port Lotniczy Szczecin – Goleniów można uznać za podmiot realizujący zadania interesu publicznego ze względu na realizację działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa na terenie portu oraz świadczenie usług w ogólnym interesie społecznym. [...] W związku z powyższym, CUPT uznał iż Beneficjent nie będzie zgłoszony do rejestru podmiotów wykluczonych. [...]

Jednocześnie CUPT uważa, że art. 204 ust. 7 ufp *expressis verbis* wskazuje, że przepisu ust. 4 nie stosuje się do podmiotów, które na podstawie odrębnych przepisów realizują zadania interesu publicznego, jeżeli spowoduje to niemożność wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części, oraz do jednostek samorządu terytorialnego. Zatem wyłączenie stosowania ust. 4 ma charakter warunkowy – zależny od dwóch przesłanek: 1) realizowania zadań interesu publicznego przez podmiot, którego dotyczą okoliczności wymienione w pkt 1-4 ust. 4 oraz 2) spowodowania – w przypadku wykluczenia danego podmiotu – niemożności wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części. Dodatkowo, wyłączenie ma charakter bezwarunkowy w przypadku jednostek samorządu terytorialnego.

CUPT jako instytucja zgłaszająca podmiot podlegający wpisowi do rejestru, o którym mowa w art. 210 ufp, w porozumieniu z IP, rozstrzyga o zastosowaniu ust. 7 art. 207 ufp. Taka też procedura została przewidziana w Instrukcji Wykonawczej CUPT, zgodnie z którą CUPT kieruje zapytanie do IP (obecnie IZ w związku z powołaniem MIR) odnośnie dopuszczalności zastosowania przepisu art. 207 ust. 4 ufp. w związku z art. 207 ust. 7 ufp. z prośbą o potwierdzenie, że wykluczenie podmiotu nie spowoduje niemożności wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części.

Należy również zauważyć, że delegacja ustawowa zawarta w art. 210 ufp nakłada na Ministra Finansów jedynie obowiązek prowadzenia rejestru oraz udostępniania informacji z rejestru instytucjom zarządzającym, instytucjom pośredniczącym, instytucjom wdrażającym i instytucji certyfikującej. Zgodnie z ust. 2 art. 210 ufp rozporządzenie reguluje w szczególności: sposób i tryb wpisywania podmiotów wykluczonych do rejestru oraz tryb przekazywania informacji zawartych w rejestrze. Rejestr ma zatem funkcję informacyjną, zaś uprawnienia Ministra Finansów w tym zakresie polegają w ogólności na wpisywaniu i udzielaniu informacji zawartych w rejestrze. Rejestr ma umożliwiać instytucjom zaangażowanym w realizację projektów ustalenie istnienia lub nieistnienia przeszkód prawnych dla dokonywania przysporzeń na rzecz konkretnych beneficjentów. W tym kontekście, w opinii CUPT, niecelowe oraz prawnie nieuzasadnione byłoby zgłaszanie do przedmiotowego rejestru, tych podmiotów, które nie podlegają wykluczeniu z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów współfinansowanych z udziałem środków europejskich tj. podmiotów wobec których znajduje zastosowanie ust. 7 art. 207 ufp.

(dowód: akta kontroli str. 493 - 520)

Zdaniem NIK przepis § 3 ust. 3 rpw nakłada na właściwą instytucję (w tym przypadku CUPT) obowiązek zgłoszenia podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności wskazanych w art. 207 ust. 4 ufp. Właściwej instytucji nie pozostawiono swobody w podjęciu decyzji o dokonaniu zgłoszenia i w tym znaczeniu ma ono charakter obligatoryjny. Instytucja ta nie może uzależniać obowiązku zgłoszenia od wyniku ustaleń, czy beneficjent w chwili zaistnienia okoliczności uzasadniających zgłoszenie podlegał wyłączeniu na podstawie art. 207 ust. 7 ufp. Wprawdzie dosłowne brzmienie art. 207 ust. 7 in initio wyłącza stosowanie do podmiotu realizującego zadania publiczne „przepisu ust. 4”, a więc niejako całej regulacji normującej wykluczenie z możliwości otrzymania środków, ale już dalsze brzmienie omawianego przepisu przesądza o tym, że wyłączenie to nie ma charakteru bezwzględnego i dotyczy tylko określonych sytuacji - niemożności wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części. W pozostałych przypadkach podmiot nadal będzie wykluczony z możliwości otrzymania środków na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, a niewpisanie go do rejestru podmiotów wykluczonych utrudni lub uniemożliwi stosowanie sankcji określonej w art. 207 ust. 4 ufp. Natomiast podmiot wpisany do rejestru podmiotów wykluczonych, realizujący na podstawie odrębnych przepisów zadania interesu publicznego, może otrzymać środki przeznaczone na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich jeżeli pozbawienie go tych środków spowoduje niemożność wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części. Możliwość taka wynika wprost z art. 207 ust. 7 ufp, a dokonanie wpisu określonego podmiotu do rejestru prowadzonego przez ministra finansów nie wyłącza stosowania tego przepisu.

Dyrektor CUPT podał w wyjaśnieniach, że: [...] W związku z przedstawieniem przez NIK w toku kontroli w CUPT odmiennej interpretacji zapisów art. 207 ufp informuję, iż CUPT zwróci się do Ministerstwa Finansów w celu wydania wiążącej interpretacji przepisów ustawy o finansach publicznych w tym zakresie. Po otrzymaniu wykładni oraz po uzgodnieniu z instytucją nadzorującą podjęte zostaną działania dotyczące ewentualnego zgłoszenia Beneficjenta do rejestru podmiotów wykluczonych.

NIK zwraca uwagę, że *Instrukcja Wykonawcza* nie jest dostosowana do przedstawionego powyżej stanowiska w sprawie postępowania z beneficjentami podlegającymi wykluczeniu z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Zgodnie z pkt 8.13.5 obowiązującej *Instrukcji Wykonawczej*: *w przypadku podmiotów, które na podstawie odrębnych przepisów realizują zadania interesu publicznego, kieruje zapytanie do IP o doświadczenia z zastosowaniem przepisu art. 207 ust. 4 ufp. w związku z art. 207 ust. 7 ufp. z prośbą o potwierdzenie, że wykluczenie podmiotu nie spowoduje niemożności wdrożenia działania w ramach programu lub znacznej jego części.*

Zdaniem NIK, taki zapis jest uzasadniony w innym punkcie *Instrukcji Wykonawczej* – mówiącym o czynnościach jakie podejmowane są na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie w przypadku stwierdzenia, że beneficjent jest wykluczony z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 535 - 579)

Dyrektor Centrum poinformował, że: *W związku ze zmianą w systemie wdrażania POIiŚ (powołanie MIR) oraz zmianą zakresu działań i odpowiedzialności poszczególnych instytucji, całość procedur CUPT, w tym procedura zgłaszania podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich będzie podlegała aktualizacji pod kątem zaistniałych zmian oraz będzie uzgadniania z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju. Zmiana procedury będzie opierała się na uzyskanej od Ministerstwa Finansów wykładni przepisu ust. 7 art. 207 ufp.*

(dowód: akta kontroli str. 519 - 520)

Ocena częściowa

W ocenie NIK, pomimo, że *CUPT* podejmował działania w zakresie zgłoszenia beneficjenta podlegającego wykluczeniu zgodnie z wewnętrznymi procedurami i wskazaniem IP, działania te wynikały z błędnej interpretacji przepisów *ufp*. W efekcie nie doprowadziły one do ujęcia beneficjenta w rejestrze podmiotów wykluczonych i uniemożliwienia mu ubiegania się o środki UE na realizację projektów, gdy nie występują przesłanki, o których mowa w art. 207 ust 7 *ufp*.

3. Działania jednostki zapobiegające udzieleniu dofinansowania podmiotom wykluczonym z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Opis stanu
faktycznego

Rozwiązania systemowe pozwalające wykluczyć lub znacząco ograniczyć ryzyko zawarcia umowy na realizację projektu z podmiotem wykluczonym z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na programy finansowane z udziałem środków europejskich zostały opisane w *Instrukcji Wykonawczej IP II* w punkcie 6.5. *Procedura przygotowania i zawierania umowy o dofinansowanie/aneksu do umowy o dofinansowanie projektów indywidualnych/konkursowych*. Zgodnie z procedurą w trakcie weryfikacji projektu umowy (aneksu do umowy) w przypadku npjb²¹ (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego) przygotowywane jest pismo do Ministra Finansów z wnioskiem o wskazanie, czy dany podmiot ubiegający się

²¹ Beneficjent niebędący państwową jednostką budżetową.

o dofinansowanie jest wpisany do rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Termin wykonania czynności określono jako: bez zbędnej zwłoki:

(dowód: akta kontroli str. 535 – 590)

Badanie prawidłowości działań w zakresie zapobiegania udzieleniu dofinansowania podmiotom wykluczonym z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, przeprowadzono na próbie 64 umów²² podpisanych przez CUPT w okresie objętym kontrolą. Badanie wykazało, że za wyjątkiem przypadków, opisanych w niniejszym punkcie wystąpienia pokontrolnego w części dotyczącej stwierdzonych nieprawidłowości, Centrum prawidłowo występowało do Ministra Finansów z wnioskami o udostępnienie danych zawartych w rejestrze podmiotów wykluczonych. Zgodnie z procedurą określoną w *Instrukcji Wykonawczej* wnioski zawierały wszystkie informacje wymagane w *rozporządzeniu rpw*.

(dowód: akta kontroli str. 521 - 534)

Ustalono
nieprawidłowości

Ustalono, że w ośmiu przypadkach CUPT dokonał sprawdzenia beneficjenta w rejestrze podmiotów wykluczonych na etapie oceny bądź weryfikacji wniosku o dofinansowanie, a nie na etapie weryfikacji projektu umowy co stanowiło naruszenie zasad określonych w *Instrukcji Wykonawczej*.

Dotyczyło to umów nr:

1. POIS.06.03.00-00-009/11-00 z 2012-12-07 zawartej z Polską Agencją Żeglugi Powietrznej,
2. POIS.07.01.00-00-031/12-00 z 2012-08-08 zawartej z PKP Intercity Spółka Akcyjna,
3. POIS.07.03.00-00-003/09-00 z 2011-11-15 zawartej z Tramwajami Warszawskimi Sp. z o.o.,
4. POIS.07.03.00-00-005/10-00 z 2012-08-20 zawartej z Łódzką Koleją Aglomeracyjną spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
5. POIS.07.03.00-00-009/10-00 z 2012-12-28 zawartej z Tramwajami Warszawskimi Sp. z o.o.,
6. POIS.07.03.00-00-013/11-00 z 2012-08-01 zawartej z Kolejami Mazowieckimi Sp. z o.o.,
7. POIS.07.03.00-00-014/11-00 z 2012-06-27 zawartej z Tramwajami Warszawskimi Sp. z o.o.,
8. POIS.07.03.00-00-023/12-00 z 2013-08-06 zawartej z Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym w Poznaniu Sp. z o.o.

W trzech przypadkach CUPT dokonał sprawdzenia beneficjenta w rejestrze podmiotów wykluczonych na etapie weryfikacji innego wniosku tego beneficjenta, a nie na etapie weryfikacji projektu umowy. Dotyczyło to umów nr:

1. POIS.07.01.00-00-035/12-00 z 2012-12-07 zawartej z PKP Intercity Spółka Akcyjna,
2. POIS.07.01.00-00-036/12-00 z 2013-06-12 zawartej z PKP Intercity Spółka Akcyjna,

²² W 64 przypadkach CUPT zobowiązane było do sprawdzenia beneficjenta w Rejestrze podmiotów wykluczonych. Łącznie w okresie objętym badaniem CUPT zawarło z beneficjentami 224 umowy (sprawdzeniu nie podlegali beneficjenci będący państwowymi jednostkami budżetowymi oraz będący jednostkami samorządu terytorialnego).

3. POIS.07.01.00-00-054/13-00 z 2013-10-10 zawartej z PKP Intercity Spółka Akcyjna.

Ustalono, że w powyższych 11 przypadkach czas od dnia uzyskania informacji z MF o sprawdzeniu beneficjenta w rejestrze podmiotów wykluczonych do dnia podpisania umowy wynosił od 40 do 506 dni.

(dowód: akta kontroli str. 521 – 534, 580 - 630)

Dyrektor CUPT wyjaśnił, że: *Na etapie oceny wniosku o dofinansowanie, w liście sprawdzającej zawarte jest pytanie o wykluczenie podmiotu, w związku z czym aby odpowiedzieć na pytanie z listy sprawdzającej osoby weryfikujące ten punkt przygotowywały wniosek do Ministerstwa Finansów w sprawie umieszczenia danego podmiotu w rejestrze podmiotów wykluczonych.*

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że co do zasady już na etapie zatwierdzania wniosku o dofinansowanie podejmowane były równoległe, robocze uzgodnienia w zakresie przygotowywania umowy o dofinansowanie, w celu przyspieszenia procesu kontraktacji. W związku z tym, również na etapie przenikającej się oceny wniosku o dofinansowanie oraz umowy o dofinansowanie, występowało z zapytaniem do Ministerstwa Finansów, co było traktowane jako wystąpienie na etapie umowy o dofinansowanie.

W wyniku przeprowadzanej kontroli i dogłębnej analizy dokumentacji w przedmiotowej sprawie, stwierdzono, iż obowiązująca praktyka prowadzona przez naszą Instytucję wymaga wprowadzenia przez CUPT odpowiedniego pytania do listy sprawdzającej do sporządzenia umowy o dofinansowanie/ aneksu.

W odniesieniu do trzech projektów, dla których dokonano sprawdzenia beneficjenta (PKP Intercity Spółka Akcyjna) w rejestrze podmiotów wykluczonych na etapie weryfikacji innego wniosku tego samego beneficjenta, informuję iż pracownik uznał, iż wystarczające jest sprawdzenie dokonane dla danego beneficjenta.

(dowód: akta kontroli str. 631 - 636)

Osobami odpowiedzialnymi za powyższe nieprawidłowości są pracownicy Biura Prawnego oraz Departamentów Projektowych I, II lub III) którzy byli odpowiedzialni za weryfikację projektu umowy (aneksu do umowy).

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Kontrola wykazała, że poza wymienionymi powyżej umowami, podpisanie przez Centrum 14 umów z beneficjentami następowało w czasie ponad 30 dni²³ po dniu w którym Centrum otrzymało odpowiedź z Ministerstwa Finansów w sprawie sprawdzeń w rejestrze podmiotów wykluczonych.

NIK zwraca uwagę na fakt, że wraz z wydłużeniem czasu od momentu weryfikacji beneficjenta w rejestrze podmiotów wykluczonych do zawarcia umowy wzrasta ryzyko zawarcia jej z podmiotem, który mógł zostać w tym czasie ujęty w ww. rejestrze.

(dowód: akta kontroli str. 521 - 526)

Dyrektor Centrum poinformował, że: *Proces przygotowania umowy o dofinansowanie trwa zgodnie ze Szczegółowym Opisem Priorytetu POIiŚ 60 dni od daty zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie, a w uzasadnionych przypadkach może zostać wydłużony do 120 dni. Pragnę zwrócić uwagę na fakt, że dokumenty (zarówno Instrukcja Wykonawcza, jak i odpowiedź z Ministerstwa Finansów) nie precyzują terminu*

²³ tj.: 31, 35 – 2 przypadki, 36, 37, 43 – 2 przypadki, 47, 48, 52, 85, 114, 141, 178 dni

ważności zaświadczenia z Ministerstwa Finansów o braku danego podmiotu w Rejestrze podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. W związku z powyższym, w celu uniknięcia w przyszłości wątpliwości w zakresie dopełnienia bądź nie, obowiązku potwierdzenia braku wykluczenia podmiotu, działania CUPT będą zmierzać do doprecyzowania zapisów Instrukcji Wykonawczej CUPT.

(dowód: akta kontroli str. 633 - 634)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zakresie działań zapobiegających udzieleniu dofinansowania podmiotom wykluczonym z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem funduszy europejskich. Formułując powyższą ocenę NIK uwzględniła fakt, że żaden z beneficjentów, z którymi CUPT zawarł umowy nie figurował w rejestrze podmiotów wykluczonych²⁴.

IV. Uwagi i wnioski

NIK zauważa, że Kierownictwo CUPT jeszcze w trakcie kontroli zobowiązało się do wprowadzenia rozwiązań mających wyeliminować opisane w wystąpieniu pokontrolnym nieprawidłowości.

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁵, wnosi o:

1. Zapewnienie niezwłocznego wprowadzania do rejestru KSI SIMIK danych dotyczących środków podlegających procedurze odzyskania.
2. Wzywanie beneficjentów do zwrotu środków niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności uzasadniającej zwrot.
3. Niezwłoczne dokonanie zgłoszenia Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów sp. z o.o. do Rejestru podmiotów wykluczonych.
4. Niezwłoczne dokonywanie zgłoszenia beneficjentów, którzy nie dokonali zwrotu środków w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji o zwrocie środków do Rejestru podmiotów wykluczonych, zgodnie z art. 207 *ufp*.
5. Dostosowanie Instrukcji Wykonawczej Instytucji Pośredniczącej II stopnia do przedstawionego w niniejszym wystąpieniu stanowiska NIK w sprawie postępowania z beneficjentami wykluczonymi z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.
6. Zapewnienie każdorazowo występowania do Ministra Finansów z wnioskami o udostępnienie danych z rejestru podmiotów wykluczonych bezpośrednio przed podpisaniem umów z beneficjentami.

²⁴ W trakcie kontroli kontrolerzy wystąpili do Pana Tomasza Robaczyńskiego – Dyrektora Departamentu Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów z pytaniem czy w/w podmioty zostały umieszczone (w okresie od dnia utworzenia rejestru do dnia dzisiejszego) w Rejestrze podmiotów wykluczonych.

²⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 12 grudnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej

Dyrektor

Bogdan Skwarka

B. Skwarka

.....
podpis

